

Katulupaehdot

Sijoittamissopimukset, työt yleisillä alueilla ja yleisten
alueiden vuokraaminen

Kaupunkirakenne, Infra / JTa

1.1.2026

Sisällysluettelo

1	Työskentely kaduilla ja yleisillä alueilla	1
2	Sijoitussopimus.....	1
2.1	Kaupungin omistamien varausputkien käyttö.....	2
3	Yleisen alueen vuokraus	2
4	Katulupa.....	3
5	Mikroliikkumispalvelut.....	5
6	Poikkeustapaukset.....	5
6.1	Hätätyöt	5
6.2	Lumenpudotustyöt	6
6.3	Hämeenlinnan kaupungin rakennuttamat työkohteet	6
6.4	Kriittistä infrastruktuuria palvelevat rakennukset.....	7
6.4.1	Sähkön jakeluverkon muuntamot ja sähköasemat	7
6.4.2	Vesihuollon pumppaamoja palvelevat rakennukset	7
6.4.3	Kaukolämpöverkkoa palvelevat rakennukset	7
6.5	Tietoliikennemastot	7
6.6	Tutkimukset ja kartoitustyöt	8
7	Yleiset katulupaehdot	8
7.1	Töissä noudatettavat asiakirjat	8
7.1.1	Työturvallisuusvastuut yleisillä alueilla tehtävissä töissä.....	10
7.2	Työajan hallinta ja ilmoitukset	10
7.3	Poikkeuksellinen työaika	10
7.4	Vahinkotapaukset.....	11
7.5	Kaivutöitä koskevat määräykset.....	11
7.5.1	Työmaavesien johtaminen	11
7.5.2	Asennussyvyys	11

7.5.3	Kaivannon suojaus.....	12
7.5.4	Täyttö- ja tiivistystyöt	12
7.5.5	Sijaintiselvitykset.....	13
7.6	Päällystystöitä ja pintarakenteita koskevat määräykset	13
7.6.1	Asfaltointi.....	13
7.6.2	Luonnonkiviset pintarakenteet	15
7.6.3	Betoniset pintarakenteet.....	16
7.6.4	Väliaikaiset päällysteet	16
7.6.5	Reunatuet	16
7.6.6	Muut merkinnät ja rakenteet	16
7.7	Vihertyöt	17
7.7.1	Nurmikot	17
7.7.2	Puut	17
7.7.3	Muut istutukset.....	19
7.7.4	Tilanteet, joissa puuston poistaminen on pakollista	20
8	Laadunvarmistus	20
8.1	Laatumittausraportit ja mittauspöytäkirjat	21
8.2	Materiaalien laatutiedot	21
8.3	Päällysteiden laatudokumentit	21
8.4	Poikkeamaraportit	21
8.5	Kasvillisuusrakenteiden laatudokumentit.....	22
8.6	Valokuvadokumentaatio	22
9	Liikennejärjestelyt.....	22
9.1	Joukkoliikenne.....	23
9.2	Jalankulku ja pyöräily	23
9.3	Liikenteenohjauslaitteet.....	24

9.4	Liikenteenohjaajien käyttö.....	24
9.5	Siirtokehotus.....	25
9.6	Nostotyöt.....	25
9.7	Pysäköinti työmaalla	26
9.8	Liikennejärjestelyistä tiedottaminen.....	26
9.9	Asukastiedottaminen	27
9.10	Työmaataulut.....	27
10	Kunnossa- ja puhtaanapito	28
11	Tarkastukset.....	28
11.1	Alkukatselmus	28
11.2	Vastaanottokatselmus.....	29
11.3	Ylimääräiset valvontakäynnit	30
11.4	Takuuaika.....	30

1 Työskentely kaduilla ja yleisillä alueilla

Työskentely kadulla tai yleisellä alueella edellyttää katulupaa (kunnalle tehtävää ilmoitusta). Työtä ei ole luvallista aloittaa ennen ilmoituksen käsittelyä kunnassa. Näillä lupaehdoilla annetaan kunnossapitolain 14a §:n (Lakiin kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (31.8.1978/669) tarkoittamat ilmoituksen johdosta annettavat määräykset niiltä osin, kun määräykset ovat yleisellä tasolla pätevästi mahdollisia antaa. Ilmoituksia käsittelevät lupatarkastajat voivat tarkentaa ehtojen määräyksiä ilmoitusten käsittelyn yhteydessä annettavissa viranhaltijapäätöksissä. Tarkentamisella tarkoitetaan vain ehtojen täsmentymistä, eikä lupaehdoista ole mahdollista saada vapauttavia tai lieventäviä poikkeuksia edellä mainituissa päätöksissä.

2 Sijoitussopimus

Johtojen, putkien ja laitteiden sijoittaminen toisen omistamalle maalle perustuu ensisijaisesti sopimukseen. Rakentamislain 131 § velvoittaa kiinteistön omistajaa sallimaan yhdyskuntaa tai kiinteistöä palvelevan johdon sijoittamisen omistamalleen tai hallitsemalleen alueelle, jollei sijoittamista muutoin voida järjestää tyydyttävästi ja kohtuullisin kustannuksin. Telekaapeleiden, tukiasemien ja radiomaston sijoittamisesta toisen omistamalle tai hallitsemalle kiinteistölle säädetään sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 28 luvussa. Johtojen, laitteiden ja rakennelmien sijoittamista Hämeenlinnan kaupungin hallitsemille alueille ilman sijoitussopimusta ei sallita. Sijoitussopimuksettomat tai sopimusehtojen vastaiset johdot, laitteet ja rakennelmat voidaan poistaa niiden omistajan kustannuksella. Sijoittamissopimus ei korvaa mahdollisesti tarvittavia viranomaislupia.

Sijoittamissopimusta haetaan sähköisessä lupapalvelussa. Sijoitussopimus ei yksinään oikeuta työskentelemään yleisellä alueella.

Lupahakemuksen liitteenä tulee olla sijoittamissuunnitelma. Suunnitelma kattaa seuraavat asiakirjat:

- Kiinteistöjaotuksen sisältävä, ajantasaiseen kantakarttaan perustuva kartta tai asemapiirustus mittakaavassa 1:500, josta selviää sijoitettavien johtojen,

laitteiden ja rakennelmien sijainti sekä järjestelmän olemassa olevien osien sijainti.

- Tarvittavat asiakirjat johtojen, laitteiden ja rakennelmien sijoittamisen yksityiskohdista ja rakentamistavasta. Tällaisia asiakirjoja ovat mm. poikkileikkauspiirustukset, julkisivupiirustukset ja liitosdetaljit.
- Valokuvasovitteet suunnitellusta reitistä ja rakenteista (esim. jakokaapit)

Mikäli tarkoituksena on liittyä johonkin olemassa olevaan verkostoon, on liitteenä oltava verkoston haltijan antama liitoskohtalausunto. Lisäksi sijoitussopimuksen hakijan tehtäviin kuuluvat kaikki sijoittamispaikkaan liittyvä selvitystyö. Tällaisia selvitystöitä ovat esimerkiksi alueen maanomistus, nykyisten järjestelmien sijainti ja järjestelmiin liittyvien turvaetäisyyksien huomioiminen. Kaupunki myöntää sijoittamislupia vain omistamilleen maa-alueille.

Olemassa olevan kaapelin, putken tai muun rakenteen korjaamiseksi tai uusimiseksi täsmälleen samaan sijaintiin ei tarvitse hakea uutta sijoitussopimusta. Jos olemassa oleva kaapeli, putki tai muu rakenne korvataan uudella, on vanhat rakenteet poistettava katusella yleiseltä alueelta, ellei alkuperäisessä sijoitussopimuksessa ole toisin mainittu. Sijoitussopimuksella sovitaan tarkemmin sijaintia, elinkaaren päättymistä, purkamista ja siirtämistä koskevista vastuista.

2.1 Kaupungin omistamien varausputkien käyttö

Kaupunki voi sijoittamissopimuksen yhteydessä määrätä käyttämään kaupungin rakennuttamia varausputkia. Varausputkien käytöstä peritään voimassa olevan taksan mukainen kertaluontoinen maksu, jolla katetaan osuus putkien rakennuskustannuksesta.

3 Yleisen alueen vuokraus

Yleisten alueiden vuokrauksella tarkoitetaan tapauksia, joissa alue otetaan tilapäistä työtä pidempiaikaiseen käyttöön. Käyttö on luonteeltaan esimerkiksi palveluiden tuottamista kiinteällä paikalla tai myyntiliiketoimintaa, kuten terassit tai kioskinpito. Alueita voidaan vuokrata myös esimerkiksi vaihtolavan sijoittamista, varastointia, ikkunanpesua tai muuta vastaavaa työtä varten, jotka eivät ole rakennustyötä ja jotka eivät edellytä katulupaa.

Alueiden vuokraaminen on mahdollista seuraavin ehdoin:

- Vuokrasopimus voidaan solmia määräajaksi, ei toistaiseksi voimassa olevaksi
- Vuokrauksessa ei ole kyseessä työ, joka edellyttäisi katulupaa
- Vuokrasopimuksen pituus on enintään 5 vuotta kerrallaan.

Valmiiksi rakennettuja myyntipaikkoja tai esimerkiksi toreilla, aukioilla tai puistoissa olevia myyntipaikkoja voidaan lisäksi vuokrata paikkakohtaisesti kiinteällä vuorokausihinnalla. Varaukset tehdään ja maksetaan kaupungin sähköisessä varauspalvelussa. Maksut ovat voimassa olevan taksan mukaisia.

4 Katulupa

Katuluvalla tarkoitetaan kaikkea yleisen alueen käyttöä tilapäiseen työskentelyyn. Katulupa on maksullinen ja veloitetaan voimassa olevan taksan mukaisesti. Maksut perustuvat KPL 14b § tarkoittamaan työn valvontaan ja ilmoituksen tarkastamiseen.

Työstä vastaavan eli sen, jonka lukuun työtä tehdään (tilaaja tai rakennuttaja) on tehtävä työstä enakkoon ilmoitus kaupungille. Ilmoituksen tekemisen voi antaa urakoitsijan tehtäväksi valtakirjalla. Ilmoituksen tekemisen siirtäminen ei siirrä laissa tarkoitettuja vastuita työstä vastaavalta hakemuksen jättäjälle.

Katuluvan vaativia töitä ovat esimerkiksi:

- kaikki maankaivua tai maanpinnan muokkausta edellyttävät työt yleisillä alueilla
- kiinteistön rakentamis- ja saneeraustyö, jonka vuoksi osa kadusta tai yleisestä alueesta joudutaan rajaamaan työmaa-alueeksi
- yleisellä alueella sijaitsevat rakennustelineet, nostimet ja muut laitteet
- rakennusmateriaalien, tarvikkeiden tai kaluston varastointi yleisellä alueella
- työmaatilojen, kuten säilyttäminen yleisellä alueella
- muuhun tarpeeseen, kuten yleisö- tai urheilutapahtumaan, liittyvät tilapäiset liikennejärjestelyt

Työtä ei saa aloittaa ennen katuluvan myöntämistä. Mikäli työ edellyttää sijoitussopimusta, on katuluvan myöntämisen ehtona voimassa oleva sopimus. 21 vuorokauden käsittelyajan ylittäminen ei oikeuta töiden aloittamiseen, jos hakemus on toimitettu puutteellisin tiedoin, tai hakija on muilta osin laiminlyönyt velvollisuuksiaan.

Puutteellinen hakemus ei oikeuta töiden aloittamiseen siinäkään tapauksessa, ettei kaupunki ole pyytänyt hakemuksen täydentämistä.

Katulupahakemus jätetään sähköisessä järjestelmässä. Järjestelmään kirjaudutaan kaupungin verkkosivuilta. Katulupahakemuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- työalue syötettynä järjestelmään karttatyökalulla alueena
- alueen työnaikaisen käytön suunnitelma (aluesuunnitelma). Työaluetta ovat kaikki ne alueet, joilla työ aiheuttaa työmaaliikennettä tai joilla materiaaleja varastoidaan työvuorojen aikana lyhytaikaisesti
- työn aloitus- sekä lopetusajankohdat järjestelmään syötettyinä
- työnaikaiset liikenteenohjaussuunnitelmat
- kaapeleiden, putkien ja muiden rakenteiden sijoittaminen (rakennussuunnitelmat)

Lisäksi liitteenä tulee toimittaa seuraavat asiat:

- sijoittamissopimuksen päätöksen numero uutta tekniikkaa sijoitettaessa
- kiinteistön vesihuollon tonttihaaroja rakennettaessa liitoskohtalausunto, joka korvaa sijoittamislupapäätöksen
- kiinteistön ajoneuvoliittymää rakennettaessa hyväksytty asemapiirustus
- mikäli lupaa ei hae sijoitettavan rakenteen omistaja, liitetään todistus rakenteen omistajan edustamisoikeudesta (valtakirja)
- Mikäli työskentely tapahtuu useilla kaduilla, liitetään hakemukselle yleisaikataulu. Aikataulussa esitetään työn kesto jokaisella luvassa rajatulla kadulla, jossa työskentely haittaa yleistä liikennettä tai muuta yleisen alueen käyttöä. Jos katu rajautuu useampaan eri aikaan valmistuvaan osaan, tulee osat esittää erillisinä paikkoina aikataulussa. Alueet nimetään kuvaavasti ja esitetään lisäksi lähestymiskartalla. Itse aikataulu esitetään viikkotasolle eriteltynä gantt - kaaviona, paikka-aika kaaviona tai muuna työryhmän työskentelyn tietyssä paikassa osoittavana aikatauluna.

Samaan hakemukseen voidaan lisätä useita pieniä ja samankaltaisia korjaus- tai muutostöitä, kuten esimerkiksi venttiilien tai kaivojen kansistojen vaihtoja. Kaikki työt on kuitenkin yksilöitävä hakemuksessa ja ne on suoritettava yhtäjaksoisesti samalla työalueella. Jos työn suorittamisen ajankohta muuttuu, siitä tulee ilmoittaa etukäteen sähköisen lupajärjestelmän kautta.

Lupapäätöksessä kohdekohtaisesti annettuja ehtoja voidaan tarvittaessa täydentää työn suorittamisen aikana, mikäli työn luonteen muuttuminen, yleinen etu, liikenneturvallisuus tai jokin muu syy sitä edellyttää. Työmaalla on aina oltava kopio myönnetystä katuluvasta liitteineen ja se on esitettävä pyydettyäessä.

Katulupapäätöksiä ei lähtökohtaisesti tehdä kerralla laajoille alueille, kuten kokonaisille asuinalueille. Lupatarkastaja voi rajata työalueen laajuutta ilmoituksen käsittelyn yhteydessä. Mikäli työstä vastaavalla tai työn suorittajalla on keskeneräisiä tai viivästyneitä kohteita kunnan alueella, tai maksamattomia lupamaksuja, kaupunki voi kunnossapitolain 16 §:n nojalla kieltää uusien kohteiden aloittamisen ennen kuin aiemmat kohteet on saatettu loppuun.

Lupaa ei myönnetä toimijalle, joka ei ole liiketoimikelpoinen tai jolla on olennaisia laiminlyöntejä aiemmissa lupaehdojen tai maksujen noudattamisessa.

5 Mikroliikkumispalvelut

Mikroliikennelupa myönnetään määräajaksi hakemuksesta voimassa olevien Hämeenlinnan kaupungin mikroliikennelupaehdojen mukaisesti. Hakemuksen käsittelystä peritään voimassa olevan taksan mukainen käsittelymaksu.

6 Poikkeustapaukset

6.1 Hätätyöt

Hätätöiksi luetaan sellaiset työt, jotka vaativat välittömiä toimenpiteitä merkittävien vahinkojen estämiseksi. Tällaisia töitä ovat esimerkiksi:

- välitöntä korjausta edellyttävä kaapelin rikkoutuminen
 - turvallisuutta vaarantava kaiteen tai muun turvallisuusrakenteen rikkoutuminen
 - vesijohdon, viemäriputken tai kaasu- ja kaukolämpöputken rikkoutuminen
 - sääolosuhteiden vuoksi ennakoiduttomasti vaurioituneen pylvään, laitteen, liikenteenohjauslaitteen tai teknisen järjestelmän osan raivaaminen liikennealueelta ja välittömien korjausten tekeminen
-

Hätätyön katulupahakemus tulee jättää sähköisessä lupapalvelussa viimeistään viidentenä työpäivänä korjausten aloittamisesta, mikäli työt edelleen jatkuvat. Mikäli hakemusta ei toimiteta määräajassa, peritään kohteesta luvattoman työn mukainen taksa. Hätätyön kohteen omistaja tai hänen valtuuttamansa edustaja vastaa työmaalla siitä, että liikennejärjestelyt on toteutettu asianmukaisesti, esteettömästi sekä turvallisesti huolimatta siitä, onko työlle myönnetty kunnasta katulupaa.

6.2 Lumenpudotustyöt

Lumenpudotustöistä jätetään koko talvikauden kattava lupahakemus sähköisen järjestelmän kautta. Lupahakemukseen liitetään suunnitelma tilapäisistä liikennejärjestelyistä, joita lumenpudotustyöt vaativat. Hakemuksen työajasta ei veloiteta. Hakemuksesta veloitetaan voimassa olevan taksan mukainen käsittelymaksu.

Lumi on poistettava välittömästi katualueelta. Lumen varastoinnin tai tilapäisten järjestelyjen kestäessä yli viikon ajan on työlle haettava katulupa, josta peritään taksan mukaiset maksut. Lumen varastointi pysäköintipaikoille on aina kiellettyä. Lumen väliaikainenkaan läjitys ei saa aiheuttaa vaaraa liikenteelle tai aiheuttaa sille näkemäesteitä.

Kiinteistön omistajalla on oikeus rajata jalkakäytävä tai pyörätie välittömästi pois käytöstä, jos katolla olevat lumet tai jääpuikot aiheuttavat vaaraa väylän käyttäjille. Jalkakäytävää tai pyörätietä ei saa kuitenkaan sulkea tarpeettomasti ja vaaran poistamiseksi on ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin. Jalkakäytävän tai pyörätien sulkeminen lumen pudotukseen liittyvän ilmeisen vaaran vuoksi ilman katulupaa, on sallittua enintään yhdeksi vuorokaudeksi.

6.3 Hämeenlinnan kaupungin rakennuttamat työkohteet

Hämeenlinnan kaupungin toimiessa rakennuttajana, kohteista ei peritä katulupataksan mukaisia maksuja. Hakemukset on kuitenkin jätettävä sähköisessä lupapalvelussa kuten muissakin työkohteissa. Urakoitsijoilla ei ole oikeutta käyttää työalueen ulkopuolisia alueita varastointiin, työskentelyyn tai muuhun toimintaan ilman maksullista yleisen

alueen vuokrausta ja mahdollista tarvittavaa katulupaa. Maksuttomuus rajautuu vain varsinaiseen rakennuskohteeseen.

Kaupungin rakennuttamien kohteiden valvonnasta vastaa ensisijaisesti urakkasopimuksella nimetty valvoja. Lupatarkastajat tarkistavat ilmoituksen yleisten alueiden käytön yhteensovittamisen osalta ja voivat tarvittaessa käyttää määräysvaltaa työalueen käytöstä turvallisuusvalvonnassa samalla tavalla, kuin muissakin kohteissa.

6.4 Kriittistä infrastruktuuria palvelevat rakennukset

Kriittistä infrastruktuuria palvelevilla rakennuksilla tarkoitetaan pieniä, alle 30m² rakennuksia, joita käytetään esimerkiksi pumppaamoiden tai muiden laittilojen suojaamisessa. Rakennusten valmistuessa niistä tulee toimittaa sijaintitiedot rakennuksen kulmista sokkelin yläpinnasta mitattuina (koordinaattijärjestelmässä ETRS-TM35FIN ja korkeusjärjestelmässä N2000).

Rakennusten maisemoinnista ja julkisivuista voidaan antaa tapauskohtaisesti määräyksiä, mikäli ympäristö kaupunkikuvan tai muiden syiden vuoksi sitä edellyttää.

6.4.1 Sähkön jakeluverkon muuntamot ja sähköasemat

Muuntamoiden sijoittamisesta katu- tai muille yleisille alueille peritään voimassa olevan taksan mukainen kertamaksu.

6.4.2 Vesihuollon pumppaamoja palvelevat rakennukset

Vesihuoltoa palvelevien rakennusten sijoittamisesta katu- tai muille yleisille alueille peritään voimassa olevan taksan mukainen kertamaksu.

6.4.3 Kaukolämpöverkkoa palvelevat rakennukset

Vesihuoltoa palvelevien rakennusten sijoittamisesta katu- tai muille yleisille alueille peritään voimassa olevan taksan mukainen kertamaksu.

6.5 Tietoliikennemastot

Mastot sijoitetaan vuokrattavalle maa-alueelle. Sijoittamisesta peritään voimassa olevan taksan mukainen vuokra. Vuokra-aika on enintään 30 vuotta kerrallaan.

6.6 Tutkimukset ja kartoitustyöt

Maaperätutkimusten, kartoitusten ja muiden tutkimus- ja mittaustöiden tekemisestä veloitetaan vain hakemuksen käsittelymaksu. Kaupunki ei peri erillistä vuokraa yleisen alueen käytöstä, mikäli tutkimus on lyhytaikainen eikä aiheuta haittaa alueen muulle käytölle.

Mikäli tutkimus aiheuttaa haittaa esimerkiksi viljelykäytössä olevalle kaavoitetulle alueelle tai estää alueen kunnossapidon tai muun käytön, kaupunki voi periä erillisen korvauksen aiheutetusta haitasta

7 Yleiset katulupaehdot

Nämä määräykset ja ohjeet on laadittu noudatettavaksi kaikissa kaupungin yleisillä alueilla tehtävissä töissä. Näissä lupaehdoissa mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta yleisillä alueilla tehdään töitä vain myönnetyn katuluvan määräämin ehdoin.

Kaupungilla on oikeus koordinoida yleisellä alueella tapahtuvia töitä ja tapahtumia. Nämä ohjeet on luotu yhdenmukaistamaan koordinointia ja selkeyttämään kaupungin vaatimuksia katulupien alaisuudessa tapahtuvalle toiminnalle.

Nämä ohjeet pätevät vain kaupungin omistamilla maa-alueilla. Mikäli kaivulupaohjeet ja -ehdot ovat ristiriidassa Suomen lain tai viranomaisohjeiden kanssa, noudatetaan aina Suomen lakia ja viranomaisen antamia ohjeita.

Rakennustyöt tulee toteuttaa yleisillä alueilla mahdollisimman vähäisillä vaurioilla muulle infrastruktuurille. Käytössä olevien väylien alitusten ensisijaisina alitusmenetelminä käytetään aukikaivamattomia menetelmiä.

7.1 Töissä noudatettavat asiakirjat

Nämä ehdot ja niissä mainitut julkaisut muodostavat vähimmäisvaatimukset kadulla ja yleisillä alueilla tehtäville töille.

Mikäli työtä varten laadituissa piirustuksissa, työkohtaisissa työselityksissä tai muissa rakentamisasiakirjoissa esitetään tiukempia vaatimuksia, noudatetaan niitä kaupungin ehtojen lisäksi.

Töissä noudatettavat asiakirjat:

- nämä ehdot
- Hämeenlinnan kaupungin valtuuttaman valvojan tai tarkastajan antamat määräykset
- Hämeenlinnan kaupungin säädöskokoelman muut voimassa olevat määräykset
- Olemassa olevien laitteiden ja järjestelmien omistajien antamat kaivuohjeet ja määräykset
- Soveltuvat rakentamisen yleiset laatuvaatimukset (esim. InfraRyl sekä MaaRyl, Rakennustieto RT)
- VRT '17 Viherrakentamisen yleinen työselostus
- Esteettömän ympäristön suunnittelukortti SuRaKu 8, tilapäiset liikennejärjestelyt
- Liikennemerkkien rakenne ja pystytys, rakenteita ja laatua koskevat vaatimukset (Liikennevirasto 20/2013 tai viimeisin korvaava julkaisu)
- Sulku- ja varoituslaitteet, laatuvaatimukset ja käyttö, toteutusvaiheen ohjaus (Liikennevirasto 2/2018 tai viimeisin korvaava julkaisu)
 - Liikenne tietyömaalla - Yleiset käytännöt ja turvallisuusvaatimukset (Liikennevirasto 2/2015 tai viimeisin korvaava julkaisu)
- Liikenne tietyömaalla - Kunnossapitotyöt (Väylävirasto 15/2020 tai viimeisin korvaava julkaisu)
- Liikenteenohjauslaitteiden värit, rakenne ja mitoitus -määräys
- Liikennemerkkipiirustukset (Traficom)
- Liikennemerkkien käyttö kaduilla (Kuntaliitto)
- Asfalttinormit (PANK ry)
- Betoni- ja luonnonkivituotteet päällysterakenteena (Suomen kuntatekniikan yhdistys ry)
- Tilapäiset liikennejärjestelyt katualueella, Suomen kuntatekniikan yhdistys ry (SKTY)
- Esteetön rakennus ja ympäristö (Rakennustieto)
- Liikennemerkkien käyttö maanteilla (Väylävirasto)
- Viheralueiden hoito (Viherympäristöliitto ry)

Mikäli edellä mainittuja julkaisuja on ehtojen hyväksymisen jälkeen päivitetty, noudatetaan niistä uusinta julkaistua versiota.

7.1.1 Työturvallisuusvastuut yleisillä alueilla tehtävissä töissä

Työstä vastaavan tulee ilmoittaa kaupungille sekä rakennuttajan turvallisuuskoordinaattorin, että päätoteuttajan työturvallisuudesta vastaavan henkilön yhteystiedot tapauksissa, joissa kohteessa tehdään rakennustyötä. Vastuuhenkilöllä tulee olla soveltuva rakennusalan korkeakoulututkinto tai sitä edeltävä opistotasoinen tutkinto ja voimassa oleva tieturva 2 -pätevyys. Päätoteuttajan vastuuhenkilö vastaa työmaan liikenneturvallisuudesta. Lupatarkastajan vaatiessa vastuuhenkilön on esitettävä työmaan päätoteuttajan velvollisuuksiin kuuluvien turvallisuusvelvollisuuksien dokumentointi. Näitä ovat mm. ajantasainen aluesuunnitelma, ajantasaiset liikennejärjestelysuunnitelmat, viikottaisten kunnossapitotarkastusten dokumentaatio, turvallisuussuunnitelma ja turvallisuusseuranta.

Mikäli turvallisuusvaatimuksia ei noudateta, on lupatarkastajalla tai kunnossapitomestarilla oikeus teettää tarvittavat järjestelymuutokset työstä vastaavan kustannuksella. Vakavan laiminlyönnin yhteydessä kaupungilla on lupa keskeyttää työmaa liikennejärjestelyiden korjauksen ajaksi.

7.2 Työajan hallinta ja ilmoitukset

Töiden aloittamisesta on ilmoitettava kaupungin sähköisessä lupapalvelussa viestit-toiminnolla. Mikäli työn aloitus siirtyy lupapäätöksessä hyväksyttyä myöhemmäksi, on työajan alkamisajan siirtoa haettava ennen alkuperäisen työajan alkamista. Hakemuksia ei käsitellä työajan alkamisen jälkeen. Työajan päättyminen tulee ilmoittaa sähköisessä lupapalvelussa välittömästi töiden päätyessä maastossa.

7.3 Poikkeuksellinen työaika

Poikkeuksellisista työajoista määrätään Hämeenlinnan kaupungin ympäristösuojelumääräyksissä. Lupatarkastaja voi lisäksi määrätä poikkeuksellisista työajoista ja niihin liittyvistä toimenpiteistä esimerkiksi liikennehaitan minimoimiseksi tehtävää tai muuten perusteltua yötyötä koskien.

7.4 Vahinkotapaukset

Luvanhaltija on vastuussa kaikista vahingoista ja haitoista, joita työstä syntyy Hämeenlinnan kaupungille tai kolmannelle osapuolelle. Kaikista työn aikana tapahtuneista vahingoista on ilmoitettava vahingoittuneen rakenteen omistajalle sekä tehtävä ilmoitus sähköiseen lupapalveluun viestit-osion kautta kaupungille. Vahinkoasioiden käsittelystä ilmoitettavan viestin tulee sisältää tieto vahingonkorvauksen käsittelemisestä ja korvaamisesta vahingonkärsijälle.

Hätätilanteissa, joissa vaurio uhkaa henkeä, terveyttä tai voi aiheuttaa merkittävää vahinkoa omaisuudelle tai ympäristölle on välittömästi soitettava yleiseen hätänumeroon. Muissa vauriotapauksissa ilmoitus tehdään vaurioituneen rakenteen omistajalle. Hämeenlinnan kaupungin alueella yleisimpiä maanalaisen infran omistajia ovat lukuisat teleoperaattorit, sähköverkkoyhtiö Elenia, Loimua Oy, HS-Vesi sekä Hämeenlinnan kaupunki.

Kaikki vauriot on korjattava viipymättä ja työajan puitteissa, ellei muuta ole erikseen lupatarkastajan kanssa sovittu. Vauriot, jotka eivät aiheuta välitöntä haittaa tai vaaraa, on korjattava viikon kuluessa niiden syntymisestä. Kaupunki voi korjauttaa vauriot luvanhaltijan kustannuksella, mikäli määräaikaa ei noudateta. Luvanhaltija vastaa myös korjauksen viivästymisestä aiheutuneen haitan korvaamisesta kaupungille ja mahdollisille kolmansille osapuolille.

7.5 Kaivutöitä koskevat määräykset

7.5.1 Työmaavesien johtaminen

Työmaan vesien osalta noudatetaan Hämeenlinnan kaupungin työmaavesiohjetta. Jätevesien johtaminen ympäristöön on ehdottomasti kiellettyä. Vesien johtamisesta viemäriin on sovittava erikseen HS-Veden kanssa.

7.5.2 Asennussyvyys

Tekniset kaapelit, laitteet ja varusteet on sijoitettava aina vähintään 70 cm asennussyvyteen. Jos minimisyvyydestä on poikettava teknisesti perustellusta syystä,

lupatarkastaja voi myöntää asennussyvyyteen tapauskohtaisesti poikkeuksen. Poikkeavaan asennussyvyyteen sijoittaminen on mahdollista vain erillisellä hyväksynnällä. Sijoituslupa ei ole voimassa, mikäli kaapeli on sijoitettu erikseen siitä sopimatta poikkeavaan asennussyvyyteen. Mikäli kaapeli on asennettu tälle syvyydelle ehtojen vastaisesti ja siitä aiheutuu vahinkoa kaupungille, kaapelille tai kolmannelle osapuolelle, vastuu vahingoista ja kustannuksista kuuluu sijoitusluvan hakijalle.

7.5.3 Kaivannon suojaus

Kaivanto on rajattava suoja-aidoilla, jotka ovat Väyläviraston hyväksymiä. Suoja-aitojen asennuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota niiden tukevuuteen. Aidan pitää kestää kaatumatta ulkoisia kuormia. Tarvittaessa tuulen tai näkemäesteiden estämiseksi tulee käyttää verkkoaitoja. Verkkoaitojen on oltava havaittavuutta parantavalla heijastavalla nauhalla varustettuja. Suoja-aitojen tulee olla vähintään 110 cm korkeita ja niissä pitää olla heijastavaa materiaalia Väyläviraston ohjeen mukaisesti.

Lippusiimoja, kaapelinauhoja, kartioita tai vanhoja pukkeja ei saa käyttää kaivantojen suojaamiseen. Erilaiset lamellit ja sulkupylväät ovat sallittuja vain liikenteen optiseen ohjaukseen, eivät kaivannon suojaukseen.

Havaittaessa kaivantoturvallisuuden puutteita, lupatarkastajalla on oikeus keskeyttää työt välittömästi.

7.5.4 Täyttö- ja tiivistystyöt

Kaivannot täytetään kerroksittain siten, että jokainen kerros on mahdollista tiivistää tarkoitukseen sopivalla tiivistyskalustolla. Täyttömateriaalin on vastattava vanhoja rakennekerroksia. Mikäli vanhoja rakennekerroksia ei ole, on sitomattoman kantavan kerroksen paksuus aina vähintään 25 cm.

Täytettäessä rakenteen ympäryksiä on materiaalin oltava InfraRYL:in mukaista kullekin rakenteelle, eikä se saa vahingoittaa rakennetta. Katualueella täyttöön ei saa sijoittaa halkaisijaltaan yli 200 mm tai yli 2/3 täytön paksuudesta olevia kiviä.

Lisäksi täyttötyössä on huomioitava seuraavat seikat:

- Työstä vastaava on velvollinen poistamaan kaivannoista nostetut kivet kustannuksellaan
- Liikennealueilla on perusmaan laadun ja kerrosrakenteiden vaihtelun edellyttäessä tehtävä tarvittavat siirtymärakenteet
- Täytoissä on käytettävä täysin sulaa kiviainesta. Kiviaines ei saa sisältää lunta tai jäätä.

7.5.5 Sijaintiselvitykset

Työstä vastaavan on selvitettävä kaivualueella sijaitsevien kaapelien, putkien ja muiden rakenteiden sijainti ennen kaivutyön aloittamista.

Robottiruohonleikkurien rajakaapeleista vastaa leikkurin omistaja. Luvanhaltija on kuitenkin velvollinen ilmoittamaan asukkaalle, mikäli hän kaivutyön yhteydessä vaurioittaa kaapelia. Kaupungin omistamien robottiruohonleikkureiden rajakaapelien sijainnit on tilattava kaupungilta ja niiden vaurioista vastaa luvanhaltija.

Näyttöjä voi Hämeenlinnan alueella tilata muun muassa seuraavilta toimijoilta:

- Teleoperaattorit (kaapelien sijainnit)
- HS-Vesi (vesijohdot, viemärit, osittain hulevedet)
- Loimua, Kaivulupa (kaukolämpöputket, kaasuputket)
- Hämeenlinnan katukunnossapito (liikennevalokaapelit, katuvalaistus, muut kaupungin omistamat rakenteet).

Suunnitellun kaivutyön ollessa lähellä (100 m) liikennevalokaapeleita, on tilattava näyttö kaupunkirakenteen kunnossapitomestarilta vähintään viisi (5) arkipäivää ennen kaivutyön suunniteltua aloitusta. Myöhemmin tehdystä tilauksesta peritään taksan mukainen maksu.

Näytön voi tilata osoitteesta katukunnossapito@hameenlinna.fi.

7.6 Päälystystöitä ja pintarakenteita koskevat määräykset

7.6.1 Asfaltointi

Kaivutyötä aloittaessa asfaltti leikataan ajoradoilla vähintään 0,5 metriä ja muilla asfaltoiduilla alueilla vähintään 0,2 metriä toteutuneen kaivannon kantavan reunan yli. Leikkauksen saumat viistetään siten, ettei ylikulkevaan liikenteeseen kohdistu kohtuutonta iskua. Saumat leikataan suoraan joko kadun suuntaisesti tai poikkisuunnassa.

Päällystystyön yhteydessä reuna leikataan uudelleen suoraksi ja varmistetaan, että leikkaus ylittää edellä määritellyt mitat toteutuneesta kaivannosta. Jos asfaltti on työn aikana murtunut, pitää leikkaus tehdä ehjään asfalttiin saakka.

Jalankulun ja pyöräilyn väylillä asfaltointi on suoritettava koko väylän leveydelle. Pituussuuntaisia saumoja ei sallita.

Ajorata asfaltoidaan kokonaisina kaistoina. Pituussuuntainen sauma sallitaan vain ajoradan reunassa reunakiven vierustalla ja ajokaistojen välissä. Poikkisuuntaiset saumat ovat kohtisuoria. Työmaa-alueelle jääviä alle 10 m² vanhoja asfaltointeja ei jätetä, vaan ne on uusittava rakennustyön yhteydessä. Asfalttisaumat on aina liuostettava (liimattava). Lupatarkastaja voi antaa perustellusta syystä tapauskohtaisesti tarkentavia määräyksiä saumojen sijainnista ja asfaltoitavan alueen koosta.

Asfaltin kerrosten ja kerrospaksuuden tulee olla vähintään vanhaa päällystettä vastaava. Mikäli päällystekerrosten kokonaispaksuus on poikkeuksellisen suuri (suurempi kuin 20 cm), päällystys tulee tehdä lupaviranomaisen ohjeistuksen mukaisesti.

Seuraavassa taulukossa (Taulukko 1) on Hämeenlinnan kaupungin vaatimat vähimmäispäällystepaksuudet ja -laadut.

Katu-luokka	Kulutus kerros	Kiviaines	sallittu MAX rouhe-%	Massa-määrä	Sidottu kantava kerros	Massa-määrä (kg/m ²)
I	SMA 11-16	A 10	0	100 kg/m ²	ABK 32	150+120
	KBVA 11	10	0	90 kg/m ²	ABK 32	150+120
	AB 16-22	10	0	120 kg/m ²	ABK 32	150+120
II	AB 16	14	15	120 kg/m ²	ABK 32	120
	AB 11	14	15	100–120 kg/m ²	ABK 32	120
III	AB 11-16	19	30	100–120 kg/m ²		
	PAB-B 11–16	19	30	100–120 kg/m ²		

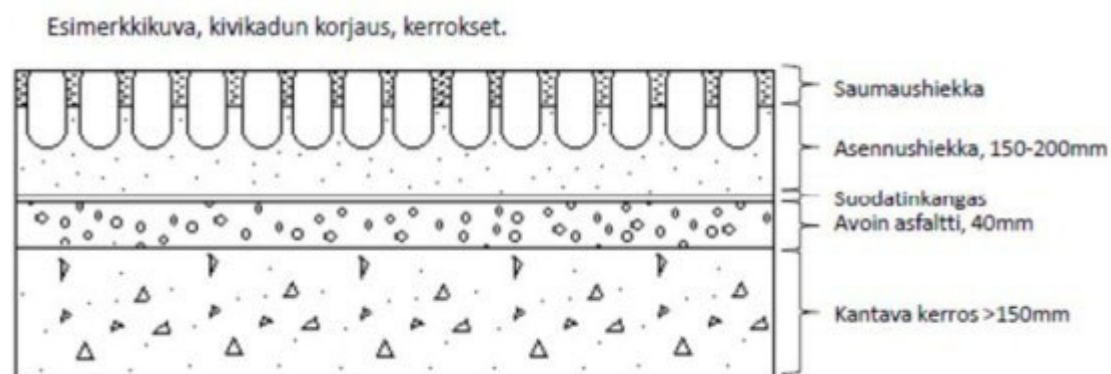
Jalkakäytävät ja pyörätiet	AB 8-11	19	30	100 kg/m ²		
Sirotepinta	PAB-B 11–16	19	30	100–120 kg/m ²		
	AB 8-11	19	30	100 kg/m ²		
Sorakadut	SrM/KaM 11–16			100 mm		
Sorapintaiset jalkakäytävät ja pyörätiet	SrM/KaM 8–11			100 mm		
Kivikadut	Tehdään esimerkkikuvan 1 mukaisesti					

Taulukko 1: Vähimmäispäällystevahvuudet Hämeenlinnassa

7.6.2 Luonnonkiviset pintarakenteet

Suoritettaessa kaivutyötä kivikadulla on kiveystä purettava vähintään 0,5 metriä suunnitellun kaivannon kantavan yläreunan ylitse. Talviaikaan purku- ja asennustyössä on käytettävä lämmitystä, jotta olosuhteet vastaavat kesäaikaa. Kaikki puretut kivet ovat Hämeenlinnan kaupungin omaisuutta. Kivien käytöstä linjataan aloituskatselmuksessa.

Kiveys korjataan tyypiltään ympäröivän kiveyksen mukaiseksi. Kivien väri, muoto, materiaali tai kuvio ei saa poiketa ympäristöstä. Kivikatu ennallistetaan ensisijaisesti vanhoja, paikalta purettuja kiviä käyttäen. Kiveystä ei voida korvata muilla päällysteillä.

Kuva 1: Esimerkki kivikadun rakennekerroksista

7.6.3 Betoniset pintarakenteet

Suoritettaessa kaivutyötä on kiveystä purettava vähintään 0,5 metriä suunnitellun kaivannon kantavan yläreunan ylitse. Talviaikaan purku- ja asennustyössä on käytettävä lämmitystä, jotta olosuhteet vastaavat kesäaikaa. Ehjien kivien käytöstä linjataan aloituskatselmuksessa. Mikäli betonikiveys on laajasti vaurioitunut, voidaan se korvata asfalttipäällysteellä. Mikäli käytetty betonikivi ei ole enää markkinoilta saatavilla, voidaan se korvata uudella tyypiltään vastaavalla kivellä. Vastaavuuksista ja korvaamisesta asfaltilla sovitaan erikseen lupatarkastajan kanssa.

7.6.4 Väliaikaiset päällysteet

Jos varsinaista päällystettä ei tehdä välittömästi, tulee kulutuskerroksessa käyttää tilapäisesti öljysoraa. Tilapäinen päällyste on tiivistettävä vanhan päällysteen tasoon ja työstä vastaava on velvollinen huolehtimaan sen liikennöintikunnosta siihen saakka, kunnes pysyvä päällyste on asennettu. Lisäksi hulevesiä ohjaavat "asfalttimakkarat" sekä tonttiliittymät on myös korjattava väliaikaisella massalla.

7.6.5 Reunatuet

Työstä vastaava on velvollinen korjaamaan kaikki vaurioittamansa tai irrottamansa reunatuet. Korjaukset on suoritettava vaurioituneita vastaavilla materiaaleilla, eivätkä ulkonäkö tai materiaalin muut ominaisuudet saa poiketa kadun muista reunakivistä.

7.6.6 Muut merkinnät ja rakenteet

Kaikki edellä mainitsemattomat väylät, kuten polut, käytävät, sora- tai sirotepintaaiset väylät on ennallistettava alkuperäistä vastaavaan kuntoon. Kaikkien liikennöidyille alueilla sijaitsevien kansistojen kantavuusvaatimus on 40 tonnia ja niiden on oltava kelluvia.

Työn seurauksena vaurioituneet liikennemerkkit ja muut liikenteenohjauslaitteet on aina korjattava tai vaihdettava uusiin. Korjatuissa merkeissä ei saa näkyä merkkejä vaurioista. Tiemerkinnät on tehtävä viikon kuluessa lopullisen päällysteen valmistumisesta.

Vesihuollon, maakaasuverkon, kaukolämpöverkon tai muiden järjestelmien toimilaitteiden merkkipaaluja ei saa poistaa tai siirtää ilman järjestelmän omistajan suostumusta. Toimilaitteiden vahingoittumisesta on ilmoitettava välittömästi laitteen omistajalle.

Lupatarkastaja voi antaa tapauskohtaisia määräyksiä toimilaitteiden työn aikaisesta suojaamisesta tai merkitsemisestä.

7.7 Vihertyöt

7.7.1 Nurmikot

Säilytettävällä nurmialueella ei saa ilman suojausta tai lupaviranomaisen lupaa liikkua työkoneilla, ajoneuvoilla, varastoida materiaaleja tai muutoinkaan tarpeettomasti aiheuttaa vahinkoa tai maaperän tarpeetonta tiivistymistä. Vaadittaessa nurmialue erotetaan työalueesta aidalla tai muulla fyysisellä esteellä.

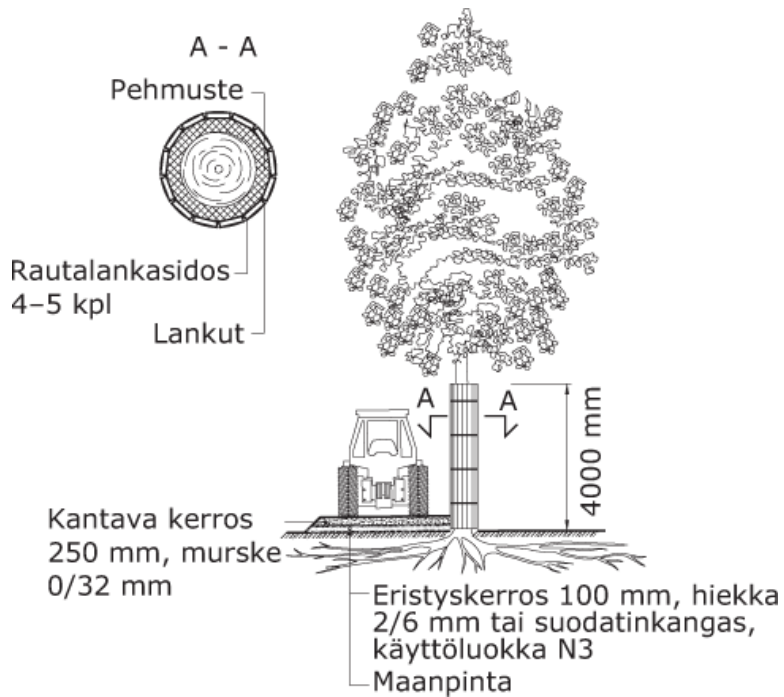
Töiden yhteydessä vaurioituneet nurmialueet pitää korjata hoitoluokan edellyttämällä tavalla tuoreimman InfraRYL:issä määritellyn ohjeen mukaisesti. R1-kunnossapitoluokan puistoissa, kaupunkikuvallisesti merkittävillä alueilla sekä eroosioherkissä paikoissa käytetään siirtonurmea. Nurmialueiden peittävyys pitää olla takuuajan umpeutuessa kasvukauden lopussa vähintään 90 %. Työstä vastaava vastaa nurmialueen hoidosta hyväksytyyn takuutarkastukseen saakka.

7.7.2 Puut

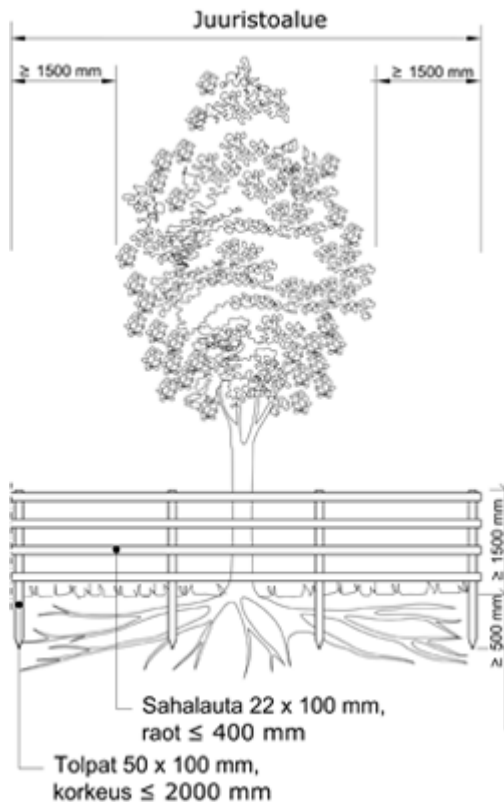
Puiden kaataminen tai siirto on ehdottomasti kiellettyä ilman erikseen myönnettyä lupaa. Oksien ja juurien aiheuttaessa haittaa työmaalla, työstä vastaavan on pyydettävä maksutonta katselmusta puistomestarilta. Oksien poistaminen tai taivuttaminen oma-aloitteisesti ilman katselmusta on kiellettyä.

Mikäli kaivutöitä on tarve suorittaa juuristoalueella, kaivutöistä on sovittava puistomestarin kanssa, jolloin sovitaan rungon ja juuriston suojauksista sekä käytettävistä työmenetelmistä. Lehtipuilla juuristoalue on yleensä yhtä suuri kuin puun latvus. Suojaetäisyys koskee myös tarvikkeiden varastointia ja työkoneilla liikkumista. Yleensä runko suojataan yhtenäisellä laudoituksella, jonka sisäpuolella on pehmuste puun runkoa vasten, kuten esimerkkikuvassa 2 (kuva 2). Runko voidaan suojata myös aidoilla, kuten esimerkkikuvassa 3 (kuva 3). Juuria suojataan kostealla turpeella sekä leikkaamalla vaurioituneet osat pois, kuten esimerkkikuvassa 4 (kuva 4).

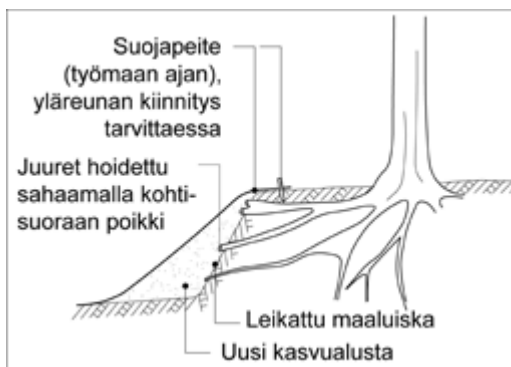
Vaurioiden korvaukset määritellään kulloinkin voimassa olevan kasvillisuuden arvonmäärityksen eli KAM:in mukaan.

Kuva 2: Puun juuriston ja rungon suojaus (InfraRYL, kuva 11113: K2)

Kuva 3: Puiden suojaus aidalla (InfraRYL, kuva 11113: K1)

Kuva 4: Puun juuriston suojaus kaivutöiden yhteydessä (InfraRYL, kuva 11113: K3)

7.7.3 Muut istutukset

Kaupunki voi aloituskatselmuksessa määrätä istutukset suojattaviksi aidalla tai muulla kiinteällä rakenteella.

Istutuksia ei saa siirtää tai poistaa ilman kaupungin lupaa. Mikäli pensaita joudutaan siirtämään, on siirrosta kiinnitettävä erityistä huomiota pensaankuoriston kosteuden ylläpitoon. Pensas siirretään riittävän suuren juuripaakun kanssa varjoisaan paikkaan ja sen juuret peitellään multa-turveseoksella, jota kastellaan säännöllisesti.

Uudelleen istutus tehdään entisille paikoille ja syvyyksille. Istutuksen yhteydessä pensaankuori juuripaakku kastellaan huolellisesti ja peitellään uudella kasvualustalla. Istutuksen jälkeen työstä vastaava leikkaa pensaista kuivat tai muuten vioittuneet oksat pois ja huolehtii pensaankuorin kastelusta hyväksytyyn loppukatselmukseen saakka. Tarkemmat ohjeet löytyvät viitatuista ohjeistuksista.

Mikäli istutus vaurioituu tai siirtyy työn aikana tai uudelleenistutus ei onnistu, istutus uusitaan työstä vastaavan kustannuksella. Uudelleen istutetuille pensaille tehdään kasvuunlähtötarkastus kaupungin toimesta. Mikäli pensasistutuksessa on ollut katemateriaalia, se tulee uusida uudelleen istutuksen yhteydessä.

7.7.4 Tilanteet, joissa puuston poistaminen on pakollista

Puita poistaessa tulee aina ensin keskustella kaupungin kunnossapitoyksikön kanssa joko alkukatselmuksessa tai sähköisen lupapalvelun viestien kautta. Poistettava puusto on kaupungin omaisuutta, ellei erikseen toisin tapauskohtaisesti sovita. Katuluvan maksaja vastaa kaikista puun poistamisesta aiheutuvista kuluista.

8 Laadunvarmistus

Lupatarkastajat voivat vaatia nähtäväkseen InfraRYL -ohjeistuksen normaaliin laadun osoittamiseen liittyviä luvun 8 alaotsikoissa määriteltyjä laatudokumentteja.

Laadunvarmistusdokumenttien on löydettävä jokaiselta työkohteesta viimeistään kohteen valmistuessa niitä pyydettyinä.

Jokaisesta kohteesta toimitetaan työkohtekohtainen laatuaineisto, jolla laadunvarmistuksen minimivaatimusten täytyminen osoitetaan. Laatuaineiston tulee sisältää vähintään seuraavissa kappaleissa vaadittu dokumentaatio.

Kaupungilla on oikeus tehdä pistokokeita työstä vastaavan omavalvonnan lisäksi. Tulosten alittaessa yleiset laatuvaatimukset, on kaupungilla oikeus määrätä kohde korjattavaksi. Kaupunki pidättää myös oikeuden korjauttaa kohteen luvanhaltijan kustannuksella.

8.1 Laatumittausraportit ja mittauspöytäkirjat

Toteutettujen rakenteiden (mm. suodatin, jakava ja kantava, avo-ojat, päällyste, reunakivet), järjestelmien, varusteiden ja laitteiden toteumatiedot (sijainti ja korkeusasema, pohjakartalla esitettynä) digitaalisessa muodossa. Tiedot toimitetaan sekä .pdf, että dwg. -muodossa.

Kantavuus- ja tiiveysmittaukset (mm. suodatin, jakava ja kantava kerros) sisältäen toteutettujen rakenteiden mittauks tulokset ja yhteenvedon. Kantavuus- ja tiiveysmittausten tulokset tulee toimittaa kaikista kaivamalla tehdyistä poikituksista ja liikennealueelle sijoittuvista kaivannoista.

8.2 Materiaalien laatutiedot

Sisältää kaikkien käytettyjen rakennusmateriaalien (mm. lämmöneristeet, putket, kiviainekset, päällysteet, ladottavat pintarakenteet, sitomattomat pintarakenteet, kaiteet, aidat, liikenteenohjauslaitteet, kasvit, kasvualustat ja katteet) laatutiedot sekä tarvittavat sertifikaatit ja todistukset, esimerkiksi rakennusmateriaalien suoritustasoilmoitukset ja CE-merkinnät.

8.3 Päällysteiden laatudokumentit

Sisältää päällysteiden laatutiedot sekä tarvittavat sertifikaatit ja todistukset, esimerkiksi päällysteen CE-merkintä, valmistusraportit, levitysraportit ja rakeisuuskäyrät. Lisäksi lupatarkastajan pyynnöstä tulee toimittaa tyhjätilamittausraportit (porakappaleista).

8.4 Poikkeamaraportit

Poikkeamat suunnitelmista, joita rakennusaikana on ilmennyt. Raportilta pitää selvittää poikkeaman sisältö ja perusteet, miksi alkuperäistä suunnitelmaa ei ole voitu toteuttaa.

Poikkeamakohtaisen raportoinnin lisäksi raporteista toimitetaan luettelo, josta selviää kunkin raportin järjestysnumero, sijainti työmaalla ja lyhyt kuvaus.

8.5 Kasvillisuusrakenteiden laatudokumentit

Nurmi- ja niittyverhouksien siemenseoksista tai siirtonurmista toimitetaan materiaali- ja takuutodistukset. Istutettavasta kasvillisuudesta toimitetaan lajitieto ja kasvipassit.

8.6 Valokuvadokumentaatio

Kaupunki edellyttää katulupiin liittyvien töiden dokumentoinnissa valokuvia, sillä ne ovat helpoin ja kohtuullisin tapa dokumentoida tehty työ. Kaikki lupaehtojen kannalta oleelliset työt on kuvattava ja valokuvat toimitettava pyydettyä sähköisesti lupavalvontaan.

Valokuvista tulee näkyä selkeästi kuvattava kohde ja suoritettu työvaihe. Mikäli mittakaavan hahmottaminen on tarpeen, kuvassa tulee näkyä mitta tai esimerkiksi mittalatta. Lupapäätöksessä voidaan määritellä tarkempia vaatimuksia valokuvattaville kohteille.

Kaivetuista poikituksista tulee toimittaa valokuvat vähintään siten, että niissä esitetään jokaisen poituksen tila ennen kantavan kerroksen tekemistä ja heti kantavan kerroksen täyttämisen ja tiivistämisen jälkeen.

9 Liikennejärjestelyt

Katulupahakemukseen on liitettävä tilapäinen liikennejärjestelysuunnitelma. Jos työ toteutetaan useassa vaiheessa, on jokaisesta työvaiheesta oltava oma suunnitelmansa.

Yksinkertaisia työkohteita varten on luotu periaatekuvia. Periaatekuvia voidaan käyttää tilapäisenä liikennejärjestelysuunnitelmana soveltuvissa kohteissa. Kaivutöiden osalta on suunnitelmaan liitettävä myös kaivantojen suojaussuunnitelma. Periaatekuvat löytyvät kaupungin verkkosivuilta.

Liikennejärjestelyjen on toimittava myös pimeällä sekä kaikissa keliolosuhteissa. Tarvittaessa työmaalle on järjestettävä tilapäinen valaistus. Suunnitelmissa tulee huomioida työkohteen vaikutuspiirissä olevat pysäköintipaikat, mahdollinen

nopeusrajoituksen alentaminen, kaikki liikennemuodot sekä työalueen suojaus ja aitaus. Lupatarkastajat voivat antaa lupapäätöksellä määräyksiä ruuhka-aikoina (klo 06.30–08.30 ja klo 15.30–17.30) tehtävien töiden järjestämisestä.

Katulupahakemuksessa pitää ilmoittaa työhön tarvittavan alueen laajuus. Alue tulee rajata mahdollisimman pieneksi liikennehaittojen minimoimiseksi. Jos aluetta on tarve laajentaa työaikana, tulee siitä viipymättä ilmoittaa lupaviranomaiselle lupajärjestelmän viestitöiminnolla. Alueen laajentamiseksi tarvittavat liikennejärjestelmäsuunnitelmat tulee hyväksyttää palvelussa ennen töiden aloittamista laajennetulla alueella.

9.1 Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen reittejä ei lähtökohtaisesti katkaista tai muuteta. Mikäli reittejä tai pysäkkejä tarvitsee väliaikaisesti siirtää pois työn tieltä, on huolehdittava alkuperäisen palvelutason pysyvyydestä, sekä linja-autojen ja asiakkaiden esteettömästä pääsystä väliaikaiselle reitille ja pysäkeille. Työstä vastaavan tulee huolehtia väliaikaisen reitin opasteista sekä muutoksen tiedottamisesta. Kaikki muutokset joukkoliikenteeseen on hyväksyttävä kaupungin lupatarkastajalla vähintään kaksi viikkoa ennen työn suunniteltua aloitusajankohtaa.

Työstä vastaava on velvollinen oma-aloitteisesti korjaamaan ja tarkastamaan liikennejärjestelyitä. Turvallisuudesta vastaavan henkilön on oltava tavoitettavissa kaikkina ajankohtina mukaan lukien viikonloput ja muut työajan ulkopuoliset ajankohdat.

9.2 Jalankulku ja pyöräily

Liikennejärjestelyissä on noudatettava Esteettömän ympäristön suunnittelukorttia SuRaKu 8, tilapäiset liikennejärjestelyt. Jalankulku- ja pyörävyillä työnaikaisen esteettömyyden on aina oltava vähintään väylän normaalikäyttöä vastaavalla tasolla.

Työskenneltäessä jalankulun tai pyöräilyn väylillä (myös yhdistetyt väylät) kaikki työmaatoiminta, mukaan lukien työkoneet, tulee sijoittaa aidatun alueen sisäpuolelle.

Lupatarkastaja voi tapauskohtaisesti perustellusta syystä antaa määräyksiä, joilla kulkuleveyksien minimivaatimuksia voidaan muuttaa.

9.3 Liikenteenohjauslaitteet

Kaikki käytettävät liikenteenohjauslaitteet pitää olla Väyläviraston voimassa olevassa ohjeistuksessa hyväksyttyjä. Tilapäisiä liikenteenohjauslaitteita ei saa sijoittaa pysyviin liikenteenohjauslaitteisiin. Tilapäiset laitteet eivät saa peittää pysyviä liikenteenohjauslaitteita. Järjestelyistä ei saa aiheutua näkemäesteitä tai aiheutua törmäysvaaraa. Lippusiimoja, kaapelinauhoja tai kartioita ei saa käyttää liikenteenohjauksessa minkään liikennemuodon osalta. Sulku- ja varoitusnauhaa saa käyttää vain havaittavuuden parantamiseen ja lyhytaikaiseen (alle 5 työpäivää) optiseen ohjaukseen.

Pysyviä liikenteenohjauslaitteita ei saa peittää ilman lupaviranomaisen lupaa. Peittäminen on aina tehtävä tarkoitukseen valmistetuilla peitelevyillä tai peitteillä. Kaikilla muilla menetelmillä merkkien peittäminen on kiellettyä. Mikäli pysyviä liikenteenohjauslaitteita tarvitsee siirtää tai poistaa, siirto tai poistaminen esitettävä tilapäisissä liikennejärjestelysuunnitelmissa.

Pimeän, hämärän tai muuten rajoittuneen näkyvyyden aikana on sulkulaitteessa käytettävä keltaista vilkkuvaa valoa tai pysyvää punaista valoa, mikäli väylä on kokonaan suljettu. Keltaista vilkkua voidaan käyttää myös tehosteena liikenteenohjauslaitteiden yhteydessä.

9.4 Liikenteenohjaajien käyttö

Liikenteenohjaajia voidaan käyttää lyhytaikaisten töiden yhteydessä, joissa liikenne täytyy hetkellisesti katkaista kokonaan tai siirretään hetkellisesti vastaantulevien kaistalle. Työn ollessa pidempiaikainen, on tarvittaessa käytettävä liikenteenohjaajien sijasta siirrettäviä liikennevaloja. Liikenteenohjaajan vaatetus sekä merkinantovälineet on oltava kulloinkin voimassa olevan Väyläviraston ohjeen mukaiset. Hämärän ja pimeän aikaan on käytettävä valaistua pysäytysmerkkiä. Liikenteenohjaajan on oltava kasvot kohti liikennettä ohjattaessaan. Liikennettä ohjataan vain yhteen suuntaan yhden ohjaajan toimesta. Jos liikenteenohjaajia on useita, on kommunikointiin käytettävä radiopuhelimia.

Liikenteenohjaajan on oltava täysi-ikäinen henkilö, jolla on tehtävään riittävä asiantuntemus, liikenteenohjaajan koulutus ja voimassa oleva Tieturva 1-pätevyys. Riittäväksi asiantuntemukseksi katsotaan voimassa oleva (B) ajo-oikeus.

Moottoriliikenteen lisäksi on huomioitava jalankulku- ja pyöräliikenne sekä erilaisin rajoittein liikkuvat henkilöt. Hälytysajoa suorittaville hälytysajoneuvoille on järjestettävä esteetön kulku.

9.5 Siirtokehotus

Siirtokehotuksella tarkoitetaan taulua, jolla kehotetaan siirtämään ajoneuvot pois alueelta ilmoitetuksi ajankohdaksi. Siirtokehotuksen käyttö edellyttää aina sähköisessä lupapalvelussa annettua lupaa. Taulun tulee olla virallinen Väyläviraston hyväksymä siirtokehotustaulu ja se pitää asettaa paikoilleen vähintään 48 tuntia ennen työn aloitusta. Taulussa pitää olla luvanhaltijan yhteystiedot näkyvillä, jotta taulu on selkeästi erotettavissa kaupungin kunnossapitotöiden siirtokehotustauluista.

Siirtokehotustaulu tulee asentaa siten, että se on helposti luettavissa. Taulua asentaessa kirjataan ylös ajoneuvot, jotka ovat siirtokehotusalueella. Siirtokehotuksen voimassaoloajan umpeuduttua tulee merkki poistaa välittömästi.

Siirtokehotusta asetettaessa tulee huomioida, että pysäköintipaikkojen väliaikainen vähentäminen vaikuttaa aina alueen asukas- ja asiakaspysäköintiin. Haitan vähentämiseksi siirtokehotukseen tulee merkitä aloitus- ja lopetusajan lisäksi kellonajat, jolloin ajoneuvot tulee olla siirrettyinä muualle suoritettavan työn tieltä.

9.6 Nostotyöt

Luvansaaja on velvollinen selvittämään työalueella sijaitsevat maanalaisten rakenteiden sijainnin sekä kantavuuden. Putkien, johtojen ja kiveyksien lisäksi tulee ottaa erityisesti huomioon kellarit sekä vanhat hiilikuilut, jotka voivat romahtaa jo suhteellisen pienestä pistekuormasta. Pintamateriaaleista erityisen herkkiä vaurioille ovat erilaiset laatoitukset.

Nostotyön suunnittelussa on varattava riittävästi tilaa nostokoneen lisäksi myös nostettaville taakoille, kääntösäteelle sekä muulle toiminnalle. Kaiken nostotyön on

tapahduttava suljetulla työalueella, eikä taakkaa saa nostaa suljetun alueen ulkopuolelta. Nosturi sijoitetaan ensisijaisesti ajoradan ulkopuolelle. Sulkulaitteet asetetaan työalueelle heti kun nosturi tai nostettavia materiaaleja on tuotu paikalle.

9.7 Pysäköinti työmaalla

Kaupunki ei vuokraa katuja tai muita yleisiä alueita pysäköintikäyttöön. Työhön tarvittavat koneet ja työn tekemisen kannalta tarpeelliset ajoneuvot voidaan pysäköidä aidatun työalueen sisäpuolelle ilman erillistä lupaa.

9.8 Liikennejärjestelyistä tiedottaminen

Laajoista tai merkittävistä liikennejärjestelyistä on tiedotettava alueen ja tien käyttäjiä. Tiedotteen tarpeellisuudesta päättää lupatarkastaja. Tiedotteen laatiminen ja tiedottaminen maastossa on työstä vastaavan vastuulla. Tiedotteet on jaettava asukkaiden saataville ennen töiden aloittamista. Tiedottamisesta verkossa vastaa kaupunki.

Työstä vastaava valmistelee tiedoteluonnoksen ja toimittaa sen pyynnöstä lupatarkastajalle hyvissä ajoin ennen työn aloittamista, kuitenkin viimeistään viikkoa ennen julkaisua. Jos liikenne joudutaan katkaisemaan tai järjestelyillä on vaikutuksia joukkoliikenteeseen, on määräaika kaksi (2) viikkoa, sillä järjestelyistä on ilmoitettava viranomaisille.

Tiedotteessa on oltava vähintään seuraavat asiat, joita voidaan tarvittaessa täydentää kartalla, jossa on selkeästi nähtävissä liikennejärjestelyt:

- työn sijainti, kesto sekä tarkoitus
 - työstä vastaavan henkilön nimi ja puhelinnumero
 - muutokset joukkoliikenteeseen
 - kiertotiet, mikäli sellaisia on
 - olennaiset muutokset jalankulku- ja pyörävyliin, ajosuuntiin ja pysäköintiin.
-

9.9 Asukastiedottaminen

Kaivutyöstä on tiedotettava alueen asukkaille vähintään kaksi (2) viikkoa ennen työn aloittamista. Työstä vastaava toimittaa asukastiedotteen aina fyysisesti jokaiseen häiriön vaikutusalueella sijaitsevaan postilaatikkoon tai kerrostalojen tapauksessa porrashuoneeseen. Tiedote laaditaan suomen kielellä.

Tiedotteesta pitää ilmetä vähintään seuraavat asiat:

- kaivulupanumero
- kaivutyön katukohtainen aikataulu
- suoritettava työ
- mahdolliset työstä aiheutuvat rajoitukset ja muut vaikutukset asukkaiden arkeen
- työstä vastaavan edustajan nimi, puhelinnumero ja sähköpostiosoite
- urakoitsijan vastuuhenkilön edustajan nimi, puhelinnumero ja sähköpostiosoite

9.10 Työmaataulut

Työkohteessa pitää olla työmaataulut, joka on vähintään 160 * 180 cm. Työmaataulun taustan ja tekstin välisen kontrastin tulee olla riittävän korkea, jotta tekstistä saa selvää myös hämärällä. Kaupungin logoa tai graafista ilmettä ei ole sallittua käyttää tauluissa.

Alle kaksi viikkoa kestävillä työmailla riittää A3-koon työmaataulu, josta ilmenee vastaavan urakoitsijan nimi, puhelinnumero ja katulupanumero. Taulu on sijoitettava siten, että se on kohtuullisesti havaittavissa.

Työmaataulussa on oltava seuraavat tiedot:

- työstä vastaava (työn tilaaja)
 - päätoteuttaja
 - työn nimi
 - urakoitsijan ja rakennuttajan vastuuhenkilöiden nimet sekä puhelinnumerot
 - arvioitu valmistumisajankohta kuukauden tarkkuudella
 - kaivulupanumero
-

Työmaataulut on sijoitettava siten, että ne ovat työkohdetta kaikista suunnista lähestyttäessä havaittavissa. Tällaiseksi sijoitteluksi katsotaan esimerkiksi taulut työalueelle johtavien väylien varrella.

10 Kunnossa- ja puhtaanapito

Työstä vastaava huolehtii kustannuksellaan työmaa-alueen ja väliaikaisten liikennejärjestelyiden kunnossa- ja puhtaanapidosta. Kaivuumaiden, jätteiden tai muiden työhön liittyvien tai työstä aiheutuvien materiaalien kulkeutuminen työmaa-alueen ulkopuolelle on estettävä. Mikäli maa-aineksen kulkeutumista ei saada täysin estettyä, tulee työstä vastaavan tehdä maa-aineksen poistaminen esimerkiksi imulaikaisukoneella.

Talvisin työstä vastaava on vastuussa kaikista toimenpiteistä, jotka poikkeavat kunnan normaalista talvihoitotyöstä ja jotka edellyttävät normaalista kalustosta tai työmenetelmistä poikkeavia ratkaisuja.

Kaivantojen painumat keskeneräisessä kohteessa ja väliaikaisten pinnoitteiden rikkoontumiset on korjattava välittömästi.

Kaupungilla on oikeus suorittaa luvanhaltijan kustannuksella kunnossapito- ja puhtaanapitotöitä, mikäli luvanhaltija laiminlyö niitä kehotuksesta huolimatta. Tällaisessa tilanteessa kaupunki dokumentoi laiminlyönnin ja antaa luvanhaltijalle mahdollisuuden korjata tilanteen.

11 Tarkastukset

11.1 Alkukatselmus

Alkukatselmuksen pitämisestä määrätään erikseen lupapäätöksessä.

Huolimatta aloituskatselmuksen pitämisestä, on hakijan dokumentoitava työkohteesta vähintään seuraavat asiat:

- nykyisten päällysteiden laatu ja kunto
 - liikenteenohjauslaitteiden, katukalusteiden sekä ajoratamerkintöjen sijainti ja kunto
-

- puiden, pensaiden, nurmikon sekä muiden istutusten sijainti, tyyppi ja kunto sekä mahdollinen suojaustarve
- työnaikaisten liikennejärjestelyjen toteuttaminen ja esteettömyys
- kaivutyön poikitusten sijoituspaikat ja työmenetelmät

Tarkastaja kirjaa aloituskatselmuksen pidetyksi sähköiseen lupapalveluun ja liittää katselmuksen huomiot luvalle.

11.2 Vastaanottokatselmus

Vastaanottokatselmuksessa tarkistetaan, että työkohde on vähintään alkuperäistä vastaavassa kunnossa. Työaika ja siten myös maksu päättyy, kun työalue on hyväksytysti tarkastettu. Katselmus tilataan vähintään kaksi viikkoa ennakoon sähköpostitse osoitteesta katukunnossapito@hameenlinna.fi. Työstä vastaavan on tehtävä kohteessa itselle luovutus ennen vastaanottotarkastuksen tilaamista. Itselle luovutuksessa on tullut tarkistaa mahdolliset puutteet ja virheet. Itselle luovutuksesta toimitetaan pöytäkirja, jossa virheet, puutteet ja niiden toteutuneet korjausajankohdat on mainittu.

Työmaan loppusiivous on tehtävä luvan työaikana. Miltään osin keskeneräistä aluetta ei oteta katselmuksessa vastaan. Loppusiivous on tehtävä ennen väliaikaisten liikennejärjestelyjen poistamista.

Alueen käyttömaksun laskutus päättyy vasta, kun työalue on hyväksytysti tarkastettu. Jos vastaanottokatselmuksessa todetaan puutteita tai virheitä, loppuu työaika ja maksu vasta kun ne ovat korjattu ja työalue vastaanotettu hyväksytysti. Korjaukset on suoritettava vastaanottokatselmuksessa sovitun aikataulun mukaisesti, joka on pääsääntöisesti kaksi (2) viikkoa. Vastaanottokatselmus tulee tilata alkuperäisen työajan puitteissa.

Pääsääntöisesti kaupunki suorittaa vastaanottokatselmuksen itsenäisesti. Erikseen sovittaessa joko kaupungin tai luvanhaltijan aloitteesta on vastaanottokatselmus mahdollista suorittaa myös luvanhaltijan kanssa. Kaupungin katu- ja yleisten alueiden takuu-aika alkaa vasta kun vastaanottokatselmus on suoritettu hyväksytysti.

11.3 Ylimääräiset valvontakäynnit

Mikäli työkohteeseen joudutaan tekemään luvanhaltijan laiminlyönnin takia ylimääräisiä valvontakäyntejä, peritään niistä voimassa olevan taksan mukainen maksu. Maksu peritään myös vastaanottokatselmuksesta, jossa työtä ei voida vastaanottaa keskeneräisyyden vuoksi.

11.4 Takuuaika

Takuuaikana työstä vastaava on velvollinen korjaamaan työstä aiheutuneet vauriot. Takuuaika alkaa kohteen vastaanotosta ja jatkuu kaksi (2) vuotta. Hoidettujen ja istutettujen viheralueiden osalta takuuaja jatkuu aina seuraavan vuoden kasvukauden loppuun ja kestää kahden vuoden takuuajan päättymistä seuraavaan 30.09. saakka.

Takuutarkastus ei vaadi tilausta luvanhaltijalta, vaan kaupunki suorittaa sen itsenäisesti. Viheralueilla kasvillisuuden osalta seuraavalla kasvukaudella suoritetaan kasvuunlähtötarkastus, jonka jälkeen takuuaja on kaksi vuotta. Takuutarkastus suoritetaan aina sulan maan aikana. Mikäli takuuajan päättymisajankohta on talviaikaan, siirtyy se aina seuraavaan kevääseen ja tarkastus suoritetaan 30.6. mennessä.

Mikäli työalueella havaitaan työstä aiheutuneita vaurioita, ilmoitetaan niistä kirjallisesti luvanhaltijalle, jonka on suoritettava korjaukset annettuun määräaikaan mennessä. Määräaika on yleisesti yksi (1) kuukausi lukuun ottamatta merkittäviä haittoja aiheuttavat viat, jotka voidaan määrätä korjattavaksi heti. Jos korjauksia ei ole suoritettu annettuun määräaikaan mennessä, laskutetaan korjaustyöt työstä vastaavalta kunnan voimassa olevan taksan mukaisesti. Mahdolliset alihankintatyöt laskutetaan toteuman mukaan. Alihankintoihin lisätään yleiskustannuslisä, jonka suuruus on 12 %.

Mikäli kohteesta ilmenee rakennusvirheistä johtuvia vaurioita, on niiden korjaaminen työstä vastaavan vastuulla myös takuuajan päättymisen jälkeen.
